

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

Svar på betänkandet SOU 2016:71, Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten, dnr. Ju2016/07760/L6

Luleå kommun lämnar genom valnämnden följande yttrande enligt beslut 2016-11-30, § 3.

Kommunens ställningstagande

Valnämnden beslutar att

- avstyrka utredningens förslag att valsedlar ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmen,
- uppmärksamma utredningen på vissa svårigheter kring kravet på att omval ska hållas inom tre månader efter beslutet om omval och att
- inte ha några invändningar mot förslagen i övrigt.

Till utveckling av yttrandet anges följande.

Avsnitt 4.3.4 Tidsfrister vid omval

Utredningen föreslår att omval ska hållas inom tre månader efter beslutet om omval. Luleå kommun konstaterar att en tidsfrist om tre månader kan innebära att ett omval till Europaparlamentet ska hållas under sommarmånaderna vilket bedöms som mindre lämpligt. Vidare konstaterar kommunen att Valprovsnämnden kan fatta sina beslut i överklagade ärenden under en förhållandevis lång period. Det är av stor vikt att ett omval i till exempel en riksdagsvalkrets och ett kommunfullmäktigeval kan hållas på samma dag vilket kan bli svårt när beslutet om omval kommer vid olika tidpunkter. Det bör närmare utredas och förtydligas hur detta ska gå till.

Avsnitt 5 Förstärkt skydd för valhemligheten

Kommunen avstyrker utredningens förslag att valsedlarna ska tillhandahållas innanför valskärmarna. Förslaget är i vart fall inte genomförbart till

valen 2018. För det fall en sådan förändring ska göras bör det ske genom en försöksverksamhet på ett begränsat antal platser i landet med en följande utvärdering av försöket.

De valsedlar som ska tillhandahållas avser riksdagen, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Valsedelstyperna är både de partimarkerade valsedlarna och blanka valsedlar som valnämnden ansvarar för samt de personvalsedlar som partierna tillhandahåller. Mängden valsedlar är därmed avsevärd. Det finns redan idag svårigheter att hålla ordning på valsedlarna och se till att de presenteras på ett likvärdigt och tydligt sätt i anslutning till röstmottagningsställena. Dessa svårigheter blir inte mindre om valsedlarna istället ska hängas på väggarna i det utrymme där väljaren ska göra iordning sin röst. Valsedlarna ska vara åtkomliga och kunna nås av alla väljare, oavsett längd eller funktionsnedsättning. Det instängda utrymmet medför sannolikt att det även behöver finnas särskild belysning i valbåset. Utrymme för läs-tv bör beaktas för att underlätta för synsvaga att kunna personrösta. Risken för valsabotage måste övervägas noggrant. Röstmottagarna får ett ytterst svårt uppdrag att kontrollera att valsedlar inte flyttats, blandats med andra partiers valsedlar, preparerats med personkryss på baksidan eller om andra åtgärder gjorts av personer som befinner sig i valbåsen. Med hänsyn till den stora mängden valsedlar är det svårt att snabbt göra en kontroll av att allt är i ordning, samtidigt som väljare inte onödigt ska behöva vänta på sin tur att få rösta.

För det fall utredningens förslag trots detta skulle genomföras är det i vart fall inte rimligt att samtliga kommuner i landet själva ska upphandla lämpliga valbåsar. Detta måste i så fall ske genom Valmyndighetens försorg för att säkerställa en enhetlig och lämplig utformning av båsen. Kommunen ser inte heller att det varken är möjligt eller lämpligt att införa detta redan till valen 2018. Förändringen avser en avsevärd kostnad med stor osäkerhet att målet om förstärkt skydd för valhemligheten uppnås med bibehållen eller förbättrad ordning bland valsedlarna. Om förslaget ska träda ikraft bör det ske som en försöksverksamhet på ett begränsat antal platser i landet med utvärdering av hur valbåsen har fungerat.

För valnämnden i Luleå kommun

Inger Fältros Lundgren
Kommunjurist